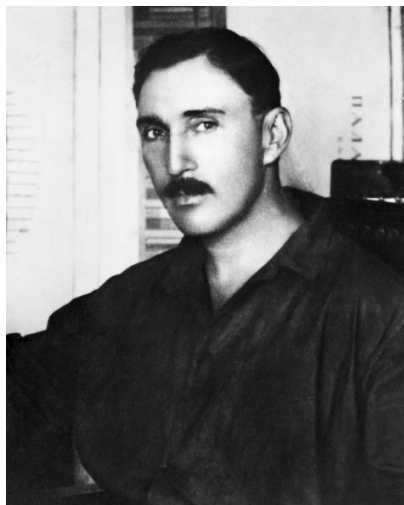

КРАСНОСЕЛЬСЬКИЙ Олександр Леонтійович (25. 06(07. 07). 1877, Москва — 19. 03. 1944, Дніпропетровськ) — архітектор, художник, поет. Закін. Ризький політех. інститут (1906). За диплом. проект на архіт. відновлення стародав. римських терм (лазень) отримав золоту медаль і 1-у премію. Відтоді удосконалював архіт. майстерність за кордоном, відвідав міста Австрії, Великої Британії, Греції, Італії, Угорщини. 1908–12 — міський архітектор м. Бельці (нині Молдова), де спорудив вірм. церкву, казначейство, низку прибутк. будинків і особняків, ін. цивіл. і пром. споруд, здійснив брукування майже половини вулиць. У цей час також будував у Ризі, Одесі, містах Алушта, Ялта (нині обидва — АР Крим), Ясси (Румунія). На поч. 20 ст. захоплювався модерном у різних його проявах: модернізував форми бароко, класики. Однак його спорудам властива більша простота порівняно з ін. модерніст. спорудами того часу. 1912 К. запросили на роботу в курортне с-ще Алупка (нині місто АР Крим). Там створив у модерніст. формах неокласицизму проекти базар. площі в р-ні вул. Мілютинська (нині Леніна), 2-х магазинів з житл. приміщеннями, електростанції, пекарні, крамниці з підвалами та льохами, лабази, складів, майстерень, будинку пристави, заводу з виготовлення штуч. льоду, довідк. бюро (вони в більшості визначили архіт. вигляд гол. вулиці Алупки). Від 1913 працював міським інж. Катеринослава (нині Дніпропетровськ) з брукування; займався благоустроєм міста, зокрема упорядковував Катеринин. проспект, здійснював замулювання ярів (частина бруківки збереглася донині). 1913 спорудив прибутк. будинок на вул. Крутогірна (нині Рогальова, № 12). Вирішений у формах класицизму, він став першим витвором стилю, який отримав назву «стиль К.». Згодом у влас. стилі, використовуючи форми неоренесансу,

неокласицизму та неоампіру, спроектував прибутк. будинки на вул. Тиха (нині І. Мечникова, № 3) та Садова (нині Сєрова, № 13; обидва — 1914), пансіонат Катеринослав. дворянства для Маріїн. жін. гімназії на вул. Казанська (нині К. Лібкнехта, № 11; 1915), житл. будинок з аптекою на Чечелівці (нині проспект Г. Петровського, № 4), корпус мед. факультету Варшав. університету (нині Дніпроп. мед. академія) у р-ні вул. Лагерна (обидва — 1916). У 1918 заснував літ. ж. «Аргонавти», де був ред. та оформлювачем. 1919–22 — архітектор архіт.-буд. відділу комунгоспу Катериносл. ревкому, 1923–35 — архітектор та інж. в упр. Держтехконтролю при Дніпроп. облвиконкомі. Водночас 1922–29 — губерн. архітектор, від 1931 — заступник Дніпроп. міжрай. інспектора з контролю за будівництвом. Перебував на посаді проф. Дніпроп. інституту інж. транспорту.

У 1920-х — на поч. 1940-х рр. створив низку споруд у формах конструктивізму та традиціоналізму: Палац профілактики (перший в Україні спец. лікув. заклад; 1924–27), Палац культури металістів ім. Ілліча (1926–30), будинок Університету (проспект К. Маркса, № 36; 1936, співавт.), центр. універмаг, універмаг «Дит. світ» (обидва — 1935–38), житл. будинок для працівників заводу ім. К. Ворошилова на вул. Чкалова, № 22 (кін. 1930-х рр.); здійснив реконструкцію опер. театру (нині Дніпроп. театр рос. драми ім. М. Горького, проспект К. Маркса, № 97; остання робота, 1939–41). Перші вірші друкував у ризьких газетах і літ.-худож. ж. «Северо-Западная неделя» (1901 — «Песнь о рождественской елке», «Ночной сторож»), підписувався крипт. К та псевд. А. Простосельський. Його драм. триптих «Будет буря» та «Сказка о царевне-конституции» (1915) були наповнені рев. настроєм. Автор зб. поезій: «В парке. Символы. Драматическое изложение», «Семиритменный спектр. Книга сонетов», «Огни предвечерий» (усі — 1922), «Огни предвечерий. Вторая книга стихов» (1924; усі — Катеринослав). Видав «Каталог заводских знаков (марок) фарфора». Був талановитим художником, тонким знавцем усіх видів мистецтв. Зібрана ним значна колекція антикваріату, що складалася переважно з порцеляни, пізніше була передана до Дніпроп. істор. музею ім. Д. Яворницького. Незадовго до своєї смерті він пережив найтяжче випробування — загибель влас. творінь. З його смертю закінчилася одна з найяскравіших епох в архіт. житті Дніпропетровська. За всю історію жодна постать не мала такого впливу на формування худож. образу міста. 1978 на будинку на вул. Короленка, № 14, де 1925–41 жив і працював К., встановлено мемор. дошку (скульптор В. Небоженко, арх. В. Положій), 1982 на могилі — гранітну колону з

барельєфом (скульптор В. Музика, арх. Є. Амосов).

Основні праці

Архитектура и общественность // Наша работа: Архит. сб. Днепропетровщины. Х.; Дн., 1936.

Рекомендована література

1. Ігнатов О. М. Архітектор О. Л. Красносельський. К., 1966;

2. Буряк В. В. Памяти архитектора Красносельского // Днепров. правда. 1978, 18 июля;
3. Її ж. Дворец труда и музыки // Там само. 1982, 27 марта;
4. Тимофієнко В. Зодчі України кінця 18 – початку 20 століть. К., 1999;
5. Місто Олександра Красносельського (до 125-річчя від дня народж.): Бібліогр. довід. Дн., 2002.

В. В. Буряк

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Красносельський Олександр Леонтійович / В. В. Буряк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-2965>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).